Przesyłka opłacona ryczałtem

AIDAS

VILNIAUS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS
eina antradieniais ir penktadieniais

DUODA NEMOKAMUS PRIEDUS
Ūkininkams — „ŪKININKĄ"
Vaikams — „VARPELĮ"

Nr. 38 | Vilnius 1938 m. rugsėjo 9 d. | Pirmi metai

KĄ MUMS SIŪLO AMERIKIEČIAI?

Kitoje šio numerio vietoje skaitytojai ras įdomų straipsnį apie tai, kuo verčiasi mūsų tautiečiai, atsidūrę tolimame Amerikos krašte. Įsiskaitę į tą straipsnį, pamatysime, kad Amerikos lietuviai imasi visokių darbų ir kai kuriose srityse yra gerokai įsisitiprinę, kiti ir pralobti suspėjo.

Po Didžiojo karo, susikūrus Lietuvos valstybei, kasmet atvyksta iš Amerikos gausios mūsų tautiečių ekskursijos, kurių dalyviai gyvai domisi senos savo tėvynės įvairiais laimėjimais. Pagaliau, šiemet, užmezgus Lietuvai ir Lenkijai diplomatinius santykius, vis dažniau apsilanko Amerikos lietuvių ir Vilniuje. Mūsų tautiečiai, atvykę į Vilnių, kurių daugelis mūsų miesto iš viso nėra matę, domisi jo praeitimi, susipažįsta su dabartine jo būkle ir, kas svarbiausia, gyvai domisi, kaip paties Vilniaus, taip ir viso krašto lietuvių gyvenimu.

Pastebėjome, kad Amerikos lietuviai, atvykę į Vilnių ir susitikę su mumis, visų pirma klausinėja, kaip mes laikomės. Užgirdę tokį paklausimą, pradedame plačiai aiškinti savo gyvenimo aplinkybes, vietomis pasidžiaugdami laimėjimais, vietomis nusiskųsdami, kad to ir to netekome. Amerikiečiai lietuviai klauso, deda dabon, kartais su mumis pasidžiaugdami, tai vėl atjausdami, arba kai kada tik galva palinguoja. Vadinasi, ne visai supranta, ką mes jiems apie save pasakojame. Atviriau įsikalbėjus, beveik kiekvienas Amerikos lietuvis kimba prie mūsų ekonominių reikalų. Klausinėja, kiek lietuviai turi savo fabrikų, įmonių, krautuvių, žodžiu, kaip mums sekasi biznis.

Kai išgirstame tokius paklausimus, dažniausiai išsižiojame, nieko negalėdami pasakyti, nes negalime pasirodyti. Gal kur ir yra lietuvio rankose viena kita krautuvėlė, ar dirbtuvėlė, bet apie kokį nors platesnio masto ekonominį judėjimą nėra ko nė kalbėti. Ir tai todėl, kad mes iki šiol vis dar atopakaliu nuo prekybos, nuo pramonės, žodžiu, nuo ekonominio gyvenimo, apie kurį dažnas mūsų ir supratimo neturi. O juk žmogus gali daug ką gero ir naudingo padaryti tik tada, kai jis ekonomiškai yra stiprus, nuo nieko malonės nepriklauso, arba, kaip dzūkai sako — pac sau ponas.

Mūsų tautiečiai, atsidūrę tolimame Amerikos krašte, nemokėdami angliškai, nebūdami mokyti, vis tik taip mokėjo susitvarkyti, kad kiekvienas jų yra pac sau ponas, vadinasi, turi nuolatinį, savo darbu pagrįstą pragyvenimo šaltinį, nuo nieko nepriklauso. Šimtai mūsų tautiečių kasmet atvažiuoja aplankyti Lietuvos ir kiekvienas užsimoka už savo kelionę, kuri kaštuoja ne vienas šimtelis dolerių. Vadinasi, mūsų tautiečiai savo sumanumu, savo darbu jau užsikruta ne tik pragyvenimui, bet turi už ką ir po pasaulį pavažinėti. Žiūrime į juos ir pavydime, o jie žiūrėdami į mus užjaučia, kad mes nesiimame kas ko galėdami, nesistengiame užtikrinti sau pastovesnio gyvenimo ir tikresnio rytojaus.

Amerikos lietuviai prisispyrę ragina mus labiau susirūpinti savo medžiagine būkle, pataria nelaukti, kol kada nors, kas nors ir ką nors padovanos. Toks laukimas dar nieko ant kojų nepastatė, nepastatys ir jūsų—sako mūsų tautiečiai iš tolimojo Amerikos krašto.

Mes kai kada iš amierikiečių nusišypsome, juos pakritikuojame, bet nepamirškime, kad kaip visi Amerikos gyventojai, taip ir lietuviai, yra visų pirma praktiški žmonės, kurie nedaug kalba, bet už tat dirba išsijuosę ir turi. Nedovanai sako mūsų priežodis „Kas nedirba, mielas vaike, tam ir duono duot nereikia". Šis protingas priežodis Amerikoje seniai yra taikomas gyveniman ir ten, kas nori šiaip taip susitvarkyti, turi išnaudoti kiekvieną progą, negali sugaišti nė vienos valandos, turi išmėginti visus galimumus duonos kąsniui užtikrinti.

Amerikos lietuvių duodami mums patarimai yra labai vertingi ir mes juos turėtumėm apgalvoti. O juo labiau, kad gyvename tokį laikotarpį, kada kiekvienas už savo turime galvoti, kad kožnas sau turime užkrutėti duoną. Tiesa, mes negalime lygintis su Amerika ir gal niekuomet nesusilyginsime, bet nors tose sąlygose, kokiose dabar esame, turime ieškoti pragyvenimui šaltinių, turime imtis praktiško darbo, kuris patikrintų mums rytojų ir padarytų mus ekonominiu atžvilgiu nepriklausomus. O tada neraudonuosime prieš savo tautiečius, kurie su pasigailėjimu žiūri į mus, laukiančius pačius nežinant ko.

Konferencija pas P. Prezidentą

Kaip pranešama, šio mėn. 6 d. popietinėmis valandomis Prezidento rūmuose įvyko konferencija, kurioje dalyvavo P. Prezidentas, min. pirmininkas gen. Skladkovskis ir užsienių reikalų ministeris Bekas.

Kas darosi Čekoslovakijoje

Pranešama, kad šio mėn. 7 dieną Čekoslovakijos vyriausybė priėmė naują tautinių mažumų statutą, kuris daugiausiai liečia vokiečius. Statute numatyta visa eilė tautinėms mažumoms lengvatų, o vokiečių gyventojams pažadėta 700 milijonų kronų paskolos. Taip pat statuto yra pasakyta, kad netrukus bus išleisti tautinių mažumų klausimu tam tikri įstatymai.

Tačiau Čekoslovakijos vyriausybė atmetė sudetų vokiečių reikalavimą pripažinti jiems autonomiją.

Koks būtų buvęs sudetų vokiečių atsakymas į šį Čekoslovakijos vyriausybės pasiūlymą-nežinia. Bet tą pačią dieną netikėti įvykiai Moravų Ostravoje (didelis Čekoslovakijos miestas) visiškai pakeitė sudariusią padėtį.

Pagal oficialius pranešimus minėtame mieste vokiečiai mėgino surengti demonstraciją prieš čekų valdžią ir policijos parėdymus. Per paskutines kelias dienas policija suėmė visą eilę Henleino partijos narių, kurie ir buvo patalpinti Ostravos kalėjime. Čia šio mėn. 7 dieną priešpietinėmis valandomis ėmė rinktis vokiečių minios, reikalaudamos paleisti suimtuosius. Policija buvo priversta demonstrantus išsklaidyti.

Kaip praneša Pat, vokiečių telegramų agentūros žiniomis, demonstrantų išklaidymo metu buvo sumušti keli Čekoslovakijos parlamento nariai vokiečiai.

Ryšium su tuo Henleino partijos vadovybė pranešė Čekoslovakijos vyriausybei, kad ji laikinai nutraukianti derybas.

Ką siūlo čekams anglai?

Visi anglų laikraščiai plačiai informuoja skaitytojus apie įvykius Čekoslovakijoje, kartu darydami ir savo išvadas.

Nepaprastą įspūdį padarė didžiausio anglų dienraščio „Times" padarytas čekams pasiūlymas. Dienraštis tiesiog rašo, ar nevertėtų čekams atsikratyti vokiško balasto ir pasitenkinti vien čekų gyvenamu kraštu.

Tiesa, tuojau po šio pasiūlymo Londone buvo išleistas oficialus pranešimas, kad dienraščio „Times" išreikšta nuomonė nėra oficiali Anglijos vyriausybės nuomonė.

Panašiai rašo ir kiti anglų dienraščiai, o „Evening Standard", apibūdinęs susidariusią padėtį, pareiškia, kad jei Henleinas atmes Benešo pasiūlymus, tai Londonas ir Paryžius kreipsis, jei jau nesikreipė, į Benešą, pasiūlydami pakeisti sieną ta prasme, kad vienų vokiečių gyvenamas kraštas būtų priskirtas prie Vokietijos.

Atsarga gėdos nedaro

Oficialė Lenkijos telegramų agentūra Pat praneša, kad šio mėn. 5 dieną Prancūzijos vyriausybė, atsižvelgdama į Vokietijos pusėje prie Prancūzijos sienos karo jėgų sustiprinimą, nutarė imtis tam tikrų saugumo priemonių.

Tuo tikslu pašaukti kariškiems pratimams atsarginiai, kuriais bus papildyta tvirtovių kariuomenė prie Mažinoto (taip yra vadinamos prancūzų tvirtovės, pastatytos visu Vokietijos pasieniu) linijos. Taip pat atšauktos karininkams ir kareiviams anksčiau duotos atostogos.

Oficialiame pranešime yra pasakyta, kad minėtas Prancūzijos vyriausybės žygis yra tik apsidraudimo priemonė ir todėl toksai žygis neturėtų raminti viešosios opinijos.

×

Prancūzų spauda, aiškindama atsarginių pašaukimą į pratimus irgi yra tos nuomonės, kad toksai žygis padarytas tik atsargumo dėliai ir tai sustiprins taiką.

×

Paskelbus šį parėdymą, Prancūzijoje oficialiai buvo pareikšta, kad daugiau panašių parėdymų nebūsią skelbiama ir kai tik padėtis pagerės, bus atšauktas ir šis saugumo sumetimais paskelbtas parėdymas.

×

Oficialėmis žiniomis, šis Prancūzijos vyriausybės žingsnis ir kitose valstybėse vertinamas, kaipo saugumo priemonė. Netgi vokiečiai nepriduoda jam ypatingos reikšmės.

Iškilmingai paminėta Tautos Šventė

Rugsėjo 8 dieną visoje Lietuvos Valstybėje buvo iškilmingai paminėta tautos šventė, kurios metu prisiminta garbinga lietuvių tautos praeitis, pagerbta tautos labui pasidarbavę veikėjai ir už tautos laisvę žuvę didvyriai ir pasidžiaugta visais laimėjimais, kurie yra atsiekti atstačius nepriklausomą Lietuvos valstybę.

Tą dieną Lietuvos miestai buvo pasipuošę tautinėmis vėliavomis ir buvo gausiai iliuminuoti (įvairiai nušviesti). Didžiausios iškilmės įvyko Kaune. Šventės išvakarėse Kauno ąžuolyne buvo atidaryta Lietuvos kariuomenės kūrėjų ir savanorių kongresas, kuriame dalyvavo Valstybės Prezidentas A. Smetona, ministeriai, kariuomenės vadovybė ir daug organizacijų atstovų. Valstybės Prezidentas ir krašto apsaugos ministeris gen. Raštikis pasakė kalbas, kuriose pažymėjo, kad dabar kiekvienas lietuvis myli savo tėvynę ta pačia meile, kaip ir buvusių kovų metu už tautos laisvę.

Po to karo muziejaus sodelyje buvo atidengti du paminklai pirmiesiems kariams, kurie yra žuvę už Lietuvos nepriklausomybę. Ten kalbėjo krašto apsaugos ministeris ir kūrėjų savanorių sąjungos pirmininkas.

Tautos šventės iškilmių tolimesnėje programoje buvo pamaldos, kariuomenės ir organizacijų paradai, iškilmingos akademijos, koncertai ir kt.

— Vytauto Didžiojo Universiteto humanitarinių mokslų fakulteto dekanas prof. Mykolas Biržiška šiomis dienomis iš Lietuvos išvyko užsienin pasigydyti.

— Rugsėjo 4 d. Klaipėdoje sudegė mineralinių trąšų ir visokių kitų cheminių gaminių fabrikas „Union". Gaisrą gerinant sužeista keli gaisrininkai. Vienas jų mirė. Fabrikui padaryta keli šimtai tūkstančių litų nuostolių.

Maršalas Bliucheris atvyko į Kijevą

Oficialiai pranešama, kad šiomis dienomis iš Tolimųjų Rytų atvyksiąs į Kijevą maršalas Bliucheris. Kaip žinia, Bliucheris yra vienas iš penkių (marš. Tuhačevskis jau sušaudytas) Sovietų Rusijos maršalų, vadovavęs iki šiol Sovietų Rusijos Tolimųjų Rytų armijai.

Pasak oficialių pranešimų, marš. Bliucheris atvykęs į Kijevą pertvarkys esamą Ukrainoje Sovietų Rusijos armiją.

Pasiuntinys Škirpa išvyko atostogų

Šiomis dienomis Lietuvos pasiuntinys Varšuvoje min. Škirpa išvyko kelioms savaitėms atostogų. Pasiuntinio pareigas eis pasiuntinybės tarėjas d-ras A. Trimakas.

Dalį savo atostogų min. Škirpa praleis Ženevoje, kur, kaip žinia, dalyvaus Tautų Sąjungos pilnumos posėdžiuose.

Straipsnis apie Lietuvą dienraštyje „Gazeta Polska"

Šio mėn. 5 dieną dideliame Varšuvos dienraštyje „Gazeta Polska" buvo įdėtas straipsnis „Tautinė Lietuvos ūkio emencipacija".

Šiame straipsnyje yra nešališkai aprašoma, kaip lietuvių tauta, sukūrusi savo valstybę, palaipsniui stiprino ekonominio gyvenimo pagrindus ir kaip lietuviai ima į savo rankas prekybą ir pramonę.

Vokietijos hitlerininkų partijos kongresas

Šio mėn. 5 diena Niurenberge buvo iškilmingai atidarytas metinis Vokietijos hitlerininkų partijos narių kongresas. Kongresą atidarė kanclerio Hitlerio pavaduotojas ministeris Hesas, kuris visų pirma pasveikino iš kitų valstybių atvykusius vokiečius ir taip pat hitlerizmo simpatikus Italijos fašistus ir Ispanijos falangistus. Hitlerio įsakymu, šiemetinis partijos kongresas yra pavadintas „Didžiosios Vokietijos partiniu suvažiavimu".

Atidarius kongresą, kuriame dalyvauja apie 600.000 hitlerininkų, įvyko dalyvių paradas, kurį priėmė Hitleris.

Po to vienas hitlerininkų partijos šulas Vagneris perskaitė kanclerio Hitlerio proklamaciją, kurioje visų pirma buvo smarkiai papeikti senieji Rytprūsių junkeriai, buvę savo metu uoliausi vokiečių veržimosi į rytus vykdytojai.

Tai esą, kaip praneša spauda, padarę gero įspūdžio iš Vokietijos pietų kilusiems hitlerininkų partijos didikams, o ypač Austrijos hitlerininkams, kurie šiame kongrese dalyvauo jau ne kaipo užsienio vokiečiai, bet kaipo Vokietijos piliečiai. Po to proklamacijoje buvo smarkiai sukritikuotas žydiškai-bolševikiškas judėjimas. Pasisakęs prieš šį judėjimą, proklamacijos autorius pareiškė, kad šiuo metu Vokietija tiek yra sustiprėjusi ekonomiškai, kad ji nebijotų jokių ūkiško pobūdžio blokadų.

Pagaliau, buvo pasakyta, kad Vokietija nėra izoliuota nuo kitų valstybių ir pasaulyje ji turinti labai daug bičiulių.

Pažymėtina, kad proklamacijoje nieko neužsiminta apie Čekoslovakijos vokiečius, nors jų vadas Henleinas viešį dabar Niurenberge ir yra Hitlerio svečias.

Ar Hitleris kalbės apie Čekoslovakijos vokiečius?

Oficialiai pranešama, kad hitlerininkų partijos kongreso metu Hitleris kalbės dar kelis kartus, kreipdamasis į įvairias savo partijos organizacijas. Iš viso numatoma devynios Hitlerio kalbos.

Tik tuo tarpu dar nežinia, ar Hitleris savo kurioje nors kalboje palies Čekoslovakijos vokiečius, ar visai šio klausimo nelies.

KAS IR KAIP NULEMIA TAUTYSTĘ

Šių metų rugsėjo 30 dienos „Kurjer Wileński" viename savo straipsnyje nagrinėja kai kurių šio krašto kaimų tautystės klausimą ir prieina šitokią išvadą:

Nors Vilniaus vaivadijoje yra daug tokių kaimų, kur žmonės kalba lietuviškai arba gudiškai, nors tų kaimų kilmė aiškiai lietuviška, bet, jeigu žmonės laiko save lenkais, tai jie yra ir turi būti kitų laikomi taip pat lenkais. Tą pačią mintį ne kartą buvo išreiškęs šį pavasarį Vielhorskis per savo paskaitas, skaitytas Vilniaus Rytų institute apie Lietuvos valstybę. Be to, daugelis lietuviškos kilmės lenkų šioje ir anoje sienos pusėje mėgsta pateisinti tuo argumentu savo priklausomybę ne tai, o kitai tautai. Taip tvirtindami, lenkai pasiremia dar vieno kito filosofo teigimais. Bet man rodos, tie jų „ramsčiai" gana nestiprūs.

Panagrinėsiu čia tautystės klausimą, nesutikdamas su lenkų tvirtinimu, esą savo paties apsisprendimas nulemiąs ir priklausomybę tai ar kitai tautai.

Vienu mostu ar žodžiu nuspręsti priklausomybę kuriai nors tautai, rodos, lyg nerimta.

Kiekviena tauta turi tam tikrų — būdingų savybių, kuriomis skiriasi nuo kitų savo kaimynių.

Kiekviena turi savo palinkimus, praeitį, geografines sąlygas, būdą, kalbą, galvojimo metodus, fizinę išvaizdą ir t. t. Tas visas ypatybes sudėję draugėn, gausime apytikrį tos ar kitos tautos vaizdą, kurį kiekviena karta jau gimdama atsineša į šį pasaulį ir mirdama palieka savo vaikams. Vadinasi, tautystės dalykas sudėtingas ir nepriklauso nuo žmogaus valios. Tautystė dalykas įgimtas ir kieno nors užsispyrimu ar neapykanta nepašalinamas. Gyslose vis tiek teka tėvų protėvių kraujas, kurio nepakeisi, sakysim, lenkišku, vokišku ar kokiu kitokiu tada, kai užeina noras. Reikia ilgų metų ir kitokių sąlygų, kad žmogaus paveldėtos tautinės savybės ilgainiui išnyktų. Tvirtinimas, esą tautystei nuspręsti pakanka paties žmogaus pasisakymo, yra paviršutiniškas ir tendencingas. Kad taip tikrai yra, rodo visa eilė faktų.

Kurios tautos žmonėmis, sakysim, laikysime tuos, kurie patys nežino, kas jie yra: lenkai, lietuviai, gudai ar rusai? O tokių pilna mūsų krašte ir, be abejo, galima būtų nemaža surasti kitur, įvairiose pasaulio dalyse. Kurios tautos žmonėmis tuomet bus mūsų krašto garsūs „tutejszy", "katolik" arba tie, kurie patys nežino, kuo save vadinti, ir dažnai pasisako esą tos tautos žmonėmis, kurios yra pats jų klausėjas, arba tos tautos, kurios valstybėje gyvena. Nepaslaptis, kad daugelis neskiria tautos nuo valstybės. Ne kartą tenka girdėti senųjų nesusipratusių žmonių kalbą: girdi, kai buvo ruskis, tai buvom ruskiai, kai atėjo vokietis, buvome vokiečiai, o kiti dar iš savo senolių kalbų mena kadaise buvus juos prancūzais ar prancūzų. Ir žinok tu dabar žmogus, remdamasis Vielhorskio ir kitų skelbiama teorija, kas tie žmonės „tuteiši". Niekam negirdėta, kad tokia tauta kur būtų. Norėdami atspėti nesusipratusių žmonių tautystę, visų pirma turime, aišku, kreiptis į jų praeitį, turime sužinoti, kas jų tėvai buvo ir t. t.

Juk tikra nesąmonė būtų, pavyzdžiui, tuomet, jeigu tėvai tikri rusai turėtų sūnų tikrą anglą. Tai būtų panašu į tą vištą, kurį išperėjo ančiukus. Bet juk žmonių tarpe nieko panašaus negali būti. O jeigu yra, tai tatai galime laikyti pataloginiu, nesveiku reiškiniu.

Visi gerai žinome savo tautos atgimimo laikų garsų veikėją V. Kudirką, kuris tam tikru laiku tarėsi esąs lenkas, bet paskui pasijuto esąs lietuvis. Ar gi galima įsivaizduoti tą patį žmogų esant vienu metu vienos tautos, o kitu metu kitos tautos? Žmogus — klaidinga būtybė. Įvairiuose dalykuose gali turėti teisingų ir klaidingų minčių ir įsitikinimų. Bet svarbu pabrėžti, kad dėl tokio ar kitokio žmogaus manymo, įsitikinimo *dalyko ėsmė nesikeičia*. Senovėje žmonės buvo šventai įsitikinę, kad mūsų žemė yra stovinti vietoje didelė plokštuma ir kitaip manančius gyvus degindavo.

Bet dėl jų klaidingo įsitikinimo žemė buvo, kaip buvusi, rutulys ir sukėsi aplink savo ašį

Taigi ir tautystės nusimanymo srityje daugiausia turi nusverti įvairūs fiziologiniai, biologiniai ir psichologiniai faktai, o ne vien žmonių dažnai klaidingi įsitikinimai.

Tačiau dėl šiokių ar tokių *pastovių įsitikinimų* žmones dažnai nenoromis gerbiame. Tik visa bėda, kad ši „Kurjer W.", Vielhorskio ir kitų skelbiama teorija anaiptol nėra pastovi. Vienur remiamasi kilme, praeitimi, kitur „įsitikinimais", dabartimi. Nelygu koks reikalas. Anot čia išdėstytos „savijautos" teorijos, lietuviai ūkininkai, leidžią savo vaikus į mokyklą, rodos, turėtų teisę laisvai apsispręsti: noriu būti lietuvis, taigi esu lietuvis ir duokit mano vaikui lietuvybės įrodomąją deklaraciją. Bet kai priseina tokią deklaraciją gauti, tai kai kada reikia pėsčiam net į Varšuvą suvaikščioti ir laimėti negalima. Taigi ne visur, matyti, aktuali ir patogi Vielhorskio ir kitų teorija...

Reikėtų padaryti pagrindinę savo galvosenos reviziją ir, jei yra koks rimtas tokiai revizijai specialistas, kreiptis jo pagalbos. *Akivara.*

Dabartinis Lietuvos min. pirmin. kun. Vl. Mironas dažnai lanko įvairias krašto vietas, kur dalyvauja rengiamose šventėse, parodose, paminėjimuose ir stengiasi arčiau pažinti vietos žmones. Čia matome min. pirmin. kun. Vl. Mironą, besikalbantį su paprastu kaimo darbininku.

Didieji sąjūdžiai ir mūsų reikalai

Gyvename labai neramius laikus. Nuo Didžiojo karo paskutiniųjų šūvių įtempimas, pakelta žmonių nuotaika beveik nesumažėjo. Tai vienur, tai kitur kildavo ir kyla didelio gaisro pavojus. Čia Mandžūrijos likimas visus elektrizavo ir kėlė nerimą, čia Abisinijos užpuolimas visus sukrėtė, tai vėl Vokietijos milžino žygiai sudarė pavojų, Ispanijos naminės skerdynės, Kinijos - Japonijos karas, Austrijos užėmimas, Čekoslovakijos likimas, Japonijos - Sovietų Rusijos susikirtimas ir daugelis kitų svarbesnių ir mažiau svarbių konfliktų jau, rodos, pavirs į dideles baisias skerdynes.

Skaitydami laikraščius, kalbėdami vieni su kitais labiausiai esame susirūpinę tais karo pavojaus reikalais, sekame kiekvienos dienos politikų darbus, kalbas, pranešimus, keliones, konferencijas. Tie politikos reikalai atitraukia mus nuo kitų svarbių įvykių, kurie lygiagrečiai vyksta su pirmaisiais. Labiau įsižiūrėję į šių dienų visuomenišką gyvenimą, lengvai pastebėsime, kad šiuo metu beveik visame pasaulyje, o ypatingai aktyviose jo dalyse, žmonija susiskirstė į tris pagrindinius frontus: 1) į komunizmą su įvairiais aiškiais ir mažiau aiškiais smulkesniais fronteliais (pav., liaudies frontais), 2) fašizmą su hitlerizmu ir įvairių atmainų pilkaisiais, juodaisiais ir kitų spalvų marškiniais ir į 3) demokratizmą. Kaip komunizmas, taip lygiai ir kraštutinis nacionalizmas stengiasi suardyti, išnaikinti demokratizmą. Bet pirmieji abu, būdami priešingų politinių idėjų, skelbia ir vienas antram žūtbūtinę kovą: arba mes vieni, arba jūs.

Šie du priešingi, kaip ugnis ir vanduo, sąjūdžiai šiuo metu puola, o tretysis, abiejų minėtų bendras priešas, ginasi. Pirmas ir antras, kovodami tarp savęs, puola iš dviejų pusių tretįjį, o tretysis nuo abiejų ginasi. Klasta, apgavimu, smurtu, gražiais žodžiais, pažadais, ginklu plečia savo įtaką, veikimo ribas, siekia savo tikslų. Šiandie jie gali susidėti ir eiti iš vieno su velniu, rytoj su angelu, skelbti pavergtųjų tautų išsilaisvinimo idėją ir tuo pačiu metu išlaisvintas tautas pavergti, naikinti net jų pėdsakus.

Tai audringiausi sąjūdžiai, kurie dar nenusistovėję ir vis dar keičia savo šūkius ir kryptis. Tokiose santvarkose gyventojai negali laisvai galvoti, protauti, bet turi nuolat aklai klausyti savo vadų.

Tie du sąjūdžiai,—tai du priešingose pusėse besiformuojančios audros debesys. Jau girdime jų žaibus, griausmus, žinome jų aukas, matome, kaip vienas prie antro artėja. Ar jie susitiks ir koki susitikimo rezultatai bus, ar po kiek laiko išsisklaidys, palikdami toje vietoje didelius griuvėsius ir milijonus dvasiniai, moraliai sužalotų apviltų žmonių,—šiuo metu sunku atspėti ir numatyti. Tačiau jau dabar aišku, kad savo galutinėje stadijoje nei nacio - fašizmas nei komunizmas nebus tokie, kokius skelbia jų pasekėjai. Dešimts kartų pasikeitę dar keisis, vartysis tai ant vieno, tai ant kito šono, visiškai išsišerdami.

Dėl tokios neaiškios padėties daugelis mūsų junta nerimą ir rytojaus netikrumą ir nesusiorientuodami pasiduoda apatijai arba pagauti kurios nors srovės leidžia save svaidyti.

Ryšium su tuo mes, šio krašto lietuviai, nebūdami pakankamai politiškai išprusę ir vietomis tautiškai nesubrendę visų pirma turime branginti kiekvieną tautietį, kad jis neatitruktų nuo mūsų šeimynos, nuo mūsų tautos idealų ir nepasidarytų didžiųjų sūkurių aukomis. Dėl to, turime būti ne tiktai vieningi, bet ir sąmoningi, apdairūs, turime mokėti šaltai galvoti ir visokias sroves kritiškai įvertinti.

Ypatingai didelė atsakomybė šiuo atveju tenka mūsų **inteligentijai ir šviesesnei jaunuomenei**. Kaip viena taip ir antra turi priemonių pažinti, kas mūsų tautai kenksminga ir kas naudinga. Iš antros pusės viena ir antra yra mūsų tautos pagrindas, o kartu labiausiai linkusi prie intelektualizmo, kūrybos, ieškojimo naujų kelių. Dėl to šios dvi mūsų visuomenės jėgos turi būti labai apdairios, atsargios. Todėl tų nenusistovėjusių, ardančių žmogaus sielą, sąmonę ir, apskritai, psichiką idėjų reikia saugotis patiems ir ypatingai reikia vengti jas pasėti mūsų kaime. Dvasiniai invalidai yra daug kenkmingesni, negu fiziniai. O šitokios idėjos—tai geriausias dvasinių invalidų fabrikas. Už sužalojimus, ypač dvasinius, krenta sunki ir didelė atsakomybė. *J.*

BR. DOKŠAS.

VIENGUNGIAI*)

1)

Taigi, pagaliau nusipirkom ūkį. Nusipirkom tada, kai mūsų kuklaus uždarbio santaupos sudarė sumą, kurią prašė už savo sukrypusius trobesius ir 12 ha žemės sklypą tuometis jos savininkas Bertošius.

Mintis pirktis keturiese susidėjus ūkį ir ten patogiai ir jaukiai viengungiškai įsikurti buvo kilusi jau tuo metu, kai dar pusberniais viename kaime pas ūkininkus tarnavome ir patyrėme, kad, atvirai kalbant, su moterimis gyvenimo nėra. Daug buvo gražių ir jaunų merginų, kurias mėgindavome bet kurioje vakaruškoje užkalbinti ir vėliau į artimesnes pažintis sueiti, tačiau patyrėme, kad jos ne tik prieš mus, bet ir prieš kiekvieną kitą vyrą tiek riečia aukštyn dailiąsias nosytes, kol į kuodą susukti plaukai nugaron atsiremia. Žinoma, dėl to mes buvome įžeisti, širdome ir ilgai galvojome, ieškodami išeities iš šios nemalonios aplinkos, kuri kiekvieno jauno žmogaus kilniausius ir gražiausius jausmus paniekina ir jautriausias stygas suvirpina.

Pagaliau atėjo mintis į nieką nekreipti dėmesio ir visiems moterų apviltiems parodyti, kad ir vieni vyrai gali puikiai gyventi. Todėl ir nusprendėme įsikurti vienišame ūkyje ir ten vieni patys šeimininkauti.

Mes buvome keturi: Motiejus, Justinas, Tomas ir aš, kurį visi Baltru vadindavo. Visapusiškai pasitikėjome savimi ir gyvenimu, kurį labai laimingą vaizdavomės: — juk jis dar tebuvo prieš akis. Jautėme, kad kiekvienam mūsų ilgai dar užteks jėgos ir sumanumo šeimininkauti, tuo labiau, tenkinsimės kuo mažiausiais reikalavimais — mažesniais už kukliausios moters: nei mums mados, nei šiaip kiti moteriško rūpestingumo reikalaują mažmožiai — niekas, o niekas nekvaršins galvų.

Vyriausiuoju šeimininku buvo Motiejus, kurs ypatingai savo išviršine išvaizda šioms pareigoms tiko: aukštas, plačių pečių ir stambiai ryškių veido brožų. Mažai juokdavosi, o jei ir juokdavosi, tai jo drambliška šypsena nenoromis bylodavo, kad netrukus baimės kitiems gali įvaryti. Stiprus balsas, kurs kažkaip rėžiamai paliesdavo kitus, vertė ir mūsų virėją Tomą pamiršti bobiškas užgaidas ir sąžiningai žiūrėti savo pareigų.

Kartą mudu su Justinu piovėme galulaukėje dobilus. Diena buvo tokia karšta, jog ir muselės su plaštakėmis pavėsio ieškojo, tačiau mudu turėjova dirbti: — to reikalavo bendra tvarka. Išvarėme po vieną, antrą pradalgę, išstenėjome ir dar kelintą prakaitą saujomis braukdami, bet toliau kęsti nebegalėjome.

— Žinai, Baltrau, ilgai taip kęsti nebegalėsiu, — pastebėjo liūdnai Justinas. — Tokia kaitra... Nė vieno žmogaus laukuose nematyti, o vis dirbame.

— Nieko nepadarysi, brolau, — pastebėjau gailiai žvalgydamas į alksnyną už kelių šimtų žingsnių nuo mūsų, — to patys norėjome. Bet pasilsėti reikia — eikim valandėlę į pavėsį.

Justino akys, tartum katino pelę pamačiusios, išsiplėtė ir patenkintai nusišypsojo.

Pasukome tiesiai į pavėsį.

— Perkūnas žino ar ilgai tversime taip dirbdami, — nepatenkintas murmėjo Justinas. — Tarnaudamas daug mažiau dirbau, o laukuose nieko nelikdavo. Ne kokie javų plotai būdavo. Čia gi nežinome nei poilsio pradžios, nei pabaigos darbo.

Nemalonu buvo klaustis kokios draugo kalbos: — juk ar gražu būtų atsisakyti vyrui nuo užsibrėžto tikslo ir vėl grįžti iš kur pabėgta? Ne, tada visos kaimo mergšės juoktųsi ir didžiuotųsi, kad be jų vis tik gyventi negalima!

— Žinoma — juk senmergėm ir liks! — pradėjo šypsodamasis Justinas. — O senmergėms nė po mirties ramumo ir džiaugsmo nebus...

Įlindome į pavėsį. Čia taip ramu ir miela, rodos, nėra gražesnių ir reikalingesnių medžių už alksnius.

— U! — tarė sunkiai sėsdamamasis Justinas, — tai bent malonumėlis!... Bet, Baltrau, — pradėjo valandėlę patylėjęs, dabar iš principo negalime joms pasiduoti. Iš principo!...

Valandėlę abu nutilome. Nusišluostėme prakaitą, kurs lyg vanduo iš žemės po lietaus tryško, ir ėmėme gerti gaivinantį pavasario orą. Justinas kažką galvojo ir kažkodėl slapčia šypsojosi.

— Bet, šiaip ar taip, malonu būtų gražią mergaitę pažinoti, — pradėjo pamažu. — Vis įvairesnės dienos.

— Žinoma, bet kad jos tuoj bėga. Keisti padarai: kai į jas niekas nežiūri — pačios limpa, o kai pajunta — nosis riečia. Ne, ar ne taip tau buvo Vadeikių Nastutė?

— Taip tai taip, bet ji vis tik graži mergina. Nedaug tokių mūsų sodžiuje. Jau buvau bepradedąs įsimylėti, anot žmonių, tik laimė, kad dar neįsimylėjus pradėjo nosį riesti. Paskui būtų buvę po laiko...

Nutilome abu. Mintys, tarytum rudens voratinkliai, skraidė nuo vieno prisiminimo į kitą. Ir iš tikro, praeitis buvo graži, praeityje kažkas didinga slėpėsi ir miela. Tik dabar pradėjome suprasti, kad gyventi atsiskyrėlio gyvenimą be galo sunku. Tai nuolatinė kančia, kurią didina prisiminimai. Ir kas kaltas? Ne kas kitas, o greitis ir neapgalvotas sprendimas. Juk dėl to daug gyvųjų kankinių, kurie poilsio valandomis taip, kaip ir mes nekenčia savęs, vis tik kankinasi iš principo. O aklas principas veda į amžiną nusivylimą ir nepasitenkinimą. Taigi mes buvome visu kuo nepatenkinti, o labiausiai patys savimi.

—o—

Prabėgo keturi atsiskyrėlių gyvenimo mėnesiai. Ilgi ir kamuojantys. Kiekvienas kažko laukėme — laukėme nežinodami ko. Tačiau nė vienas lūkesčio nesisakėme, nes tai būtų sudarę savotiškų nemalonumų.

Ypatingai pasikeitė mūsų virėjas Tomas. Ėmė su mumis mažai kalbėti, o ir kalbėdamas reiškė kažkokį nepasitenkinimą, tartum mes jo priešai būtume.

Vieną rugsėjo vidunaktį pabudo Motiejus ir, kažko ieškodamas užsižiebė šviesą. Tomo lova buvo tuščia. Tomas buvo kažkur išėjęs. Motiejus, nieko laukdamas, pabudino mudu ir tarė:

— Nėra Tomo. Eikim ieškoti — matyt, šposus pradėjo krėsti.

Justinas, kurs už mus visus bet kuriuo atsitikimu mažiausiai jaudindavosi, ir šiuo atveju į nieką nekreipė dėmesio. Be to ir vidurnaktį menkas juk malonumas be reikalo keltis.

(B. d.)

*) Paimta iš „Jaunosios Kartos".

Kuo verčiasi Amerikos lietuviai

Šiemet Lietuvoje viešėjo daug Amerikos lietuvių. Jų tarpe buvo ir spaudos darbuotojų. Vienas jų, lietuvis žurnalistas Jonas Valaitis parašė „Ūkininko Patarėjui" įdomų straipsnį apie Amerikos lietuvių gyvenimą. Straipsnį dedame beveik ištisai, norėdami supažindinti „Aido" skaitytojus, kuo verčiasi Amerikos lietuviai.

Patys pirmieji lietuviai išeiviai pradėjo pragyventi, dirbdami pačius sunkiausius darbus. Ir suprantama priežastis: nemokėjo amatų, nemokėjo kalbos, buvo pavergimo dvasios prislėgti. Dėl to jie gaudavo darbus cukraus fabrikuose: sunkius maišus vežioti, nešioti, kiti angliakasyklose — kirsti jiems nurodomas anglis dideliais „pikiais" arba vandenį pumpuoti, arba statyti kasyklose medines atramas keliams po žeme, kad anglys neužgriūtų. Darbus buvo sunkus ir labai sveikatą pakertantis. Bet lietuvis, sveikas kaimo vyras, sveikatos turėjo. Dar vienas labai sunkus darbas, kurį mažai kas beišlaikydavo, tai kurti didžiulėse dirbtuvėse milžiniškus pečius ar geležį virinti. Tokie darbai buvo gerai apmokami. Dėl to taupus lietuvis, kuris žinojo dolerio vertę, tuoj atsiųstają jam laivokartę atidirbdavo, paskolas atsilygindavo ir pradėdavo taupyti. Kiek pataupęs, stengdavosi įsigyti nuosavus namelius, ir taip pradėdavo įsigyventi, o kai kurie ir gerai praturtėjo.

Gabesnieji ir norį gražesnės ateities eidavo mokytis vakarais į mokyklas, ir kai kurie baigė net aukštuosius mokslus. Kiti pasirinkdavo paprastesnius, ne taip komplikuotus biznius. Daugiausia tai alines, valgyklas, mėsos krautuves. Vėliau jau ir barzdaskutyklas, įvairias agentūras, pradėjo baigti profesinius mokslus, įžymesnius biznio kursus, amatų mokyklas.

Šiandien mes lietuvius rasime veik visose profesijose ir užsiėmimuose. Tokioj Čikagoje yra apie 60 advokatų, art tiek gydytojų, apie 5.000 ailnių! Jie turi jau savo draugijas, kurios rūpinasi savo profesiniais reikalais. Kiekviena lietuviška kolonija, kurių priskaitoma apie 200, Amerikoje turi savo lietuvį gydytoją, advokatą ar kitokį profesionalą. Yra lietuvių inžinierių, matininkų, karininkų, daug muzikantų, teatrų savininkų. Veik kiekviena didesnė lietuvių kolonija turi savo lietuviškus orkestrus.

Lietuviški laikraščių turime 16. Tad ir laikraštininkų yra nemaža. Dabar jau pradedame turėti nemaža ir radijo kalbėtojų, nes radio programų turime apie 10 ty pačių didžiausių kolonijų. Tos programos aprūpina lietuvius: seniai iš Lietuvos atvykusius ir nemokančius skaityti, taip pat Amerikoje gimusį jaunimą, kurio didžiuma lietuviškai supranta, bet skaityti nemoka. Tas darbas dabar sunkus ir juo rūpinamės. Yra lietuvių urmo sandėlių savininkų, automobilių pardavėjų, didelių departamentinių krautuvių savininkų, iškabų paišytojų, baldų dirbtuvių savininkų, nemaža valdininkų ir privačiose įstaigose dirbančių gryčiai raštinės profesijos žmonių, ypatingai jaunimo. Turime lietuvių aviatorių. Turime labai daug vaistininkų, kurie pasirodo, būdami geri chemikai, pasižymi gamindami labai gerus vaistus. Tuos vaistus pardavinėja plačiajai Amerikos masei ir gerai verčiasi. Turime gerų audėjų, kurių didžiuma dzūkai susispietę Lawrence, Lowell, Mass. Turime didelę lietuvių avalynės dirbtuvę su 30 darbininkų Bridgewater, Mass.

Prie inteligentų — klebono, gydytojo, dantisto, advokato, vaistininko veik kiekvienoj kolonijoj yra ir apdraudos namams pirkti, parduoti, dokumentams gaminti ar reklamos agentas. Toks agentas nuveikia labai daug, nes tai yra savo kolonijos centras, kuriame atliekami veik visi lietuviški darbai: platinama spauda, teikiami pranešimai, savitarpė pagalba. Juk Dėdė Ambraziejus Brooklyne tik ir susilaukė garbingo „Dėdės", kurį vadiname „Vaikščiojančia Enciklopedija", vien dėl to, kad Brooklyne jis daugiausiai žmonių pažįsta ir žino veik visų lietuvių problemas. Toki sąžiningi agentai lietuvybei daug atlieka visoje lietuvių kolonijoje. Kai parduoda namus, mėgina suvesti gerus kaimynus, kas sudaro gražią koloniją, kurioj jau yra proga saviems žmonės išlaikyti savus profesionalus, kaip daktarai, advokatai ir t. t. Tas duoda progą ir lietuviškiems biznieriams įsikurti, o prie to: draugijoms, kitokioms įstaigoms. Tokiose, gražiai sugyvenančiose kolonijose lietuviai draugijiniam gyvenimui pašvenčia didžiąją savo laiko dalį ir nuveikia lietuvybei ir Lietuvai gražių darbų. O kai tos kolonijos pradeda lenktyniauti, tada jau darbas virte verda!

Iš kolonijėlių išaugusios į didesnes kolonijas pradeda susiskirstyti ir partijomis, kurios iš vienos pusės lenktyniauja, iš kitos pešasi. Bet ten nėra nuomonių skirtumo, kur nėra daugiau kai vieno žmogaus. Jau yra du, yra dvi nuomonės, tik svarbu tas nuomones suderinti. Toms nuomonėms inteligentiškai suderinti ir svarbu gerus kolonijos vadus, išmintingus ir plačiai žmonių psichologiją pažįstančius žmones turėti. Tai mažos valstybėlės gyvenimas kitos valstybės ribose.

Nors ir turi lietuviai savo spaudą, savo radijo, savo inteligentus, savo tautos gaivintojus išeivijoj, vis dėlto stipri amerikonizacijos banga mus visus veikia. Labiausiai norinčiam vartoti lietuvių kalbą ir su lietuviais bendraujančiam tenka daugiau negu pusę laiko vartoti tik anglų kalba, nes juk visi reikalai už savo lietuviško gyvenimo ribų jau atliekami anglų kalba. Ir tam gyvenimui su vietos gyvenimu surišti reikia naudoti tik anglų kalbą. Dėl to nereikia Lietuvos gyventojams stebėtis, kad daug lietuvių ištautėja, kad jaunimas ir Lietuvoj tarpusavyj angliškai kalbasi.

Grįžtant prie mūsų verslų, dar tenka priminti, kad tokiais keistais verslais kai kurie verčiasi, kad sunku ir besivaizduoti! Daug lietuvių turi ūkių. Bet taip tvarkomu, kaip Lietuvoje, gal visai nėra. Tenykščiai ūkiai suskirstyti labai smulkiomis specializacijomis, kaip ir bendras mūsų gyvenimas. Jei laikai vištų ūkį, tai kiaušinius ir vištas parduodamas, visa kita sau perkiesi. Jei augini ir laikai karves, tai pieno ūkiu vertiesi. Pažįstu keletą ūkininkų, kurie vien savo karvių pienui perdirbti turi pienines ir automobiliais pieną išvežioja bonkomis žmonėms į namus.

Daržininkai vėl jau savo srity verčiasi. Turime labai daug lietuvių gėlininkų. Daug lietuvių, ypatingai tokiam New Yorko kaimynystėj esančiam Great Neck, Long Island, yra milijonierių dvarų užveizdos.

Turime daug lietuvių mokytojų amerikonų mokyklose tiek miestuose, tiek kaimuose. Bet lietuviškų mokyklų turime mažai. O kadangi jaunimas auklėjamas amerikoniškoj dvasioj, maža vilties iš jų sulaukti gerų lietuvių.

Turime lietuvių teismuose teisėjų, turime miestų burmistrų, policininkų, turime teismuose vertėjų, turime vertėjų įvairiose firmose, turinčiose bendro su lietuviais.

×

Gyvenimas kiekvieną Amerikoje skatina galvoti, išrasti, pagreitinti, pagerinti, nes kiekviena smulkmena įvertinama kaip kūryba ir produktingumas. Tinginiai Amerikoj daugiausia nekenčiami ir ten jiems vietos nėra. Bet už tai asmeninės iniciatyvos žmonėms Amerika yra laimės kraštas. Bet apsiėmęs darbą jį turi atlikti tik gerai!

1939 metais Kaune įvyks Europos krepšinio pirmenybės rungtynės

Europos krepšinio pirmenybės vykdomos kas antri metai. Praėjusiais metais tokios pirmenybės įvyko mūsų brolių latvių sostinėje Rygoje, kurioje lietuviai vyrai iškovojo Lietuvai 1937 metais Europos meisterio vardą.

Tarptautinė Krepšinio federacija sutiko ir pasiūlė Lietuvai suruošti Europos krepšinio pirmenybes. Ministerių tarybai pritarus, buvo duotas sutikimas, kad Lietuva sutinka ruošti 1939 metais Kaune Europos pirmenybes.

Vykdamas pro Kauną į Helsinkį, Tarptautinės Federacijos generalinis sekretorius Villiams Jones kelioms dienoms buvo sustojęs Kaune susipažinti su esančiomis krepšinio pirmenybėms pravesti sąlygomis. Svečias, susipažinęs iš išsamių paaiškinimų, pravesti pirmenybėms vietą rado esant visiškai gerą ir tinkamą.

Krepšino aikštelės tvarkymo darbai bus numatyta pradėti tvarkyti dar šį rudenį. Vienas pagrindinių ir svarbiausių krepšinio aikštės tvarkymo darbų bus aikštės uždengimas ir apšvietimas.

Europos krepšinio pirmenybės įvyks gegužės mėn. pabaigoje. Pirmenybių atidarymas įvyks gegužės 21 d. Pačios pirmenybių kovos prasidės gegužės 22 d. ir tęsis iki gegužės 27 d. ar 28 d.

Pirmenybių rungtynėms pravesti veiks tokie komitetai: garbės komitetas, į kurį įeis visų atvykusiųjų kraštų delegacijų šefai ir Lietuvos krašto, šių pirmenybių rengėjų, kviesti asmenys ir techninis komitetas, kuriam pirmininkaus Tarp. Krepšino Federacijos generalinis sekretorius Viliamas Jones. Nariais į šį komitetą įeis kiekvienos šalies atstovai.

Kiekviena šalis, įsiregistruodama į pirmenybes, privalo įmokėti 50 dol., kurie grąžinami tiktai po paskutinių krepšinio pirmenybių rungtynių. Ši suma kaip kaucija, nepamatuotiems skundams apdrausti.

Registracijos terminas nustatytas iki 1939 m. balandžio 1 d., o komandos sąstato — atskirų komandos sportininkų — iki gegužės 1 d.

Kiekvienas kraštas pirmenybėms galės registruoti nedaugiau kaip 14, o vienoms rungtynėms išstatyti nedaugiau kaip 10 žaidikų.

Lietuva savo lėšomis ir savo nuožiūra per Tarptautinę Krepšinio Federaciją privalo pakviesti du tarptautinius teisėjus.

Dalyvaują kraštai Europos pirmenybėse pirmenybių kovoms bus suskirstyti į dvi grupes. Grupės dalyviai, tarp savęs susitikdami, kovos taškų sistema, kurie bus skaitomi taip: laimėjimas — 2, pralaimėjimas — 1, neatvykimas į aikštę ar pasitraukimas iš aikštės — 0 taškų. Jei komandos surinktų po vienodą taškų skaičių, tai jas nulems ta komanda, kuri iš vienodai turinčių taškų skaičiaus turės geresnį krepšių santykį (kaip buvo Rygoje).

Kiekvienos grupės pirmos ar antras vietos laimėtojai (t. y. 4 komandos) susitiks tarp savęs kovai pirmai, antrai, trečiai ir ketvirtai vietai laimėti. Taip pat paskiau bus susitinkama dėl penktos, šeštos, septintos, aštuntos vietos ir tt.

Europos pirmenybės bus pravedamos griežtai prisilaikant tarptautinių krepšinių, kurios dar prieš pirmenybes bus išsiuntinėtos visiems Tarptautinės Federacijos nariams. Išaiškinta, kad tarptautinės krepšinio taisyklės tarptautinėse pirmenybėse krepšininkų ūgio neriboja. Šie ribojimai galimi tik dviejų šalių rungtynėse (pav., valstybinėse). Šis išaiškinimas Lietuvai, o taip pat ir kitiems kraštams turi didelės reikšmės.

Europos pirmenybėse bus žaidžiama greičiausiai amerikoniškais kamuoliais.

Tarptautinės Krepšinio Federacijos generalinis sekretorius Viliamas Jones tarp kitko priminė, kad visoje pasaulio kontinentuose yra 4—5 milijonai krepšininku. Viena Argentina turinti krepšininkų iki 120.000. Europoje krepšininkų esą iki 700.000. Tarptautinėje Krepšinio Federacijoje tikrai siais nariais yra jau 34 valstybės ir 12 kraštų kandidatais, iš kurių 6 netrukus bus priimti tikraisiais nariais. Iš tų Europos pirmenybėse, jo nuomone, tikrai dalyvausiančios šios valstybės: Prancūzija, Italija, Egiptas, Vokietija, Latvija, Estija Lenkija ir Lietuva. Be šių aštuonių valstybių greičiausiai dar dalyvausią: Anglija, Čekoslovakija, Šveicarija, Graikija, Turkija ir Belgija.

„L. Ž."

• KORESPONDENCIJOS •

Dūkštas, Švenčionių apskr. *Organizuojama didelė loterija.* Dūkšto parapijos klebono kun. J. Vaičiūno rūpesčiu jau antri metai taisoma ir atnaujinama vietos bažnyčia. Visa tai daroma gerų parapijiečių lėšomis. Be to, stengtasi pinigų parinkti ir netiesioginiu būdu. Parapijos ribose buvo rengiami lietuviški vakarai, kurių visas pelnas paskirtas bažnyčios taisymo reikalams. Iš viso surengta šeši lietuviški vakarai. Paskutiniu laiku tokiems vakarams leidimai jau nebegaunami. Negauta leidimų trims vakarams.

Bet vis dėlto bažnyčios taisymo ir atnaujinimo darbas nenutrūko ir dabar jau baigiamas. Jau yra atlikti šie darbai: padėta dalis naujų pamatų, bažnyčios viduje pastatyti nauji stulpai, nudažytos abi sienų pusės (iš oro ir iš vidaus), nupiešta lubose didelis Kristaus Prisikėlimo paveikslas, pagražinta piešiniais stulpų pilioriai ir kt.

Suprantama, tiems visiems darbams surinkti lėšų nepakako — reikėjo ir skolų užsitraukti. Bet, kaip priežodis sako, skola ne žaizda, neišgis, sugrąžinti reikia.

Toms skoloms išlyginti klebono kun. J. Vaičiūno ir bažnytinio komiteto rūpesčiu dabar organizuojama didelė loterija, kuri bus šv. Kryžiaus atlaidų proga šio mėnesio 14 dieną. Loterijos bilietai bus pardavinėjami Dūkšto parapijos bažnytiniame name. Loterijai organizuoti valdžios įstaigų leidimas jau yra gautas. Beliko tiktai laukti, kad tą dieną į Dūkštą suplauktų kuo daugiausia žmonių ir kad visi pamėgintų traukti loterijos bilietus. Tikimasi, kad mūsų žmonės šį svarbų reikalų supras ir jį palaikys pavyzdingai. Pagaliau reikia tikėtis, kad ir smalsumas galės patraukti, nes loterijoje galima bus išlošti įvairių brangių daiktų.

Šią vasarą Dūkšto parapijoje viešėjo Amerikos lietuvis Stasys Velička, kurį bažnytinis komitetas įgaliojo Amerikoje parinkti Dūkšto bažnyčios reikalams aukų. Tikimasi, kad jam pavyks tai atlikti, nes tas žmogus pats savo akimis yra matęs šios parapijos lietuvių gyvenimo sąlygas ir supratęs įvairius jų reikalus.

Ona.

Gėlūnai, Gervėčių valsč. *Sutvarkė kapines.* Anksčiau Gėlūnų kaimo kapinės buvo nesutvarkytos, ir jos praeiviui teikdavo nemalonų įspūdį. Dabar jos vietos žmonių rūpesčiu jau yra gražiai aptvertos ir sutvarkytos. Prie kapų priskirta daugiau žemės ir ten pastatytas kryžius su užrašu: „Ilsėkis, lietuvi, savo žemėje".

R. Lašelis.

Gervėčiai. *Arkivyskupo vizitacija.* Rugpiūčio 29 d. į Gervėčius buvo atvykęs Vilniaus arkivyskupas R. Jalbžykovskis. Jis atvažiavo automobiliu. Kartu su juo važiavo jo kancleris Savickis ir katalikų akcijos vadas kun. Svirkovskis.

Arkivyskupas buvo pasitiktas dvejuose vartuose, kurių vienus buvo pastatę lenkai, kitus — lietuviai. Lietuvių vartai buvo netoli miestelio, Mičiūnų kaime.

Lietuviai savo vartuose arkivyskupą pasitiko giedodami giesmę „Marija, Marija". Jų atstovas arkivyskupą pasveikino, pabrėžė lietuvių prisirišimą prie Bažnyčios ir išreiškė savo pageidavimus.

Bažnyčioje į arkivyskupą prabilo vietos klebonas kun. Chodyka. Jis kalbėjo vien lenkų kalba. Arkivyskupas į žmones kalbėjo lenkų ir lietuvių kalbomis. Jis pasisakė į Gervėčius atvykęs jau ketvirtą kartą. Šį kartą džiaugėsi, kad Gervėčiuose jau esanti „šiokia tokia tvarka".

Atlikęs bažnyčioje pamaldas, arkivyskupas švenoriuje teikė Sutvirtinimo Sakramentą, o bažnyčioje buvo lenkų ir lietuvių kalbomis pamokslai apie reikalą dėtis į katalikų akciją. Lietuvišką pamokslą pasakė Buividų parapijos klebonas kun. V. Miškinis.

Pasibaigus vizitacijai, šventoriuje buvo surinktos visos religinės organizacijos. Čia pasirodė ir lietuvių vaikai, Eucharistijos karžygiai, kurie sugiedojo dvi lietuviškas giesmes.

G.

Gudzinykai, Gervėčių valsč. *Nelaimingas įvykis.* Šio mėnesio 1 d. vietos malūne įvyko skaudi nelaimė. Malūno vedėjas Vl. Kucka (34 m.), taisydamas malūno akmenį, buvo įtrauktas tarp malūno ratų, kurie sulaužė jam kojas, rankas ir nugarkaulį. Pašaukus iš Vilniaus greitąją pagalbą, jis buvo nuvežtas ligoninėn, kur po dviejų dienų mirė.

Velionis Vladas Kucka buvo kilimo iš Girių kaimo. Jis buvo doras, susipratęs lietuvis.

R. Lašelis.

Vydeniai, Varėnos valsč. *Turėta svečių.* Praėjusį mėnesį buvo į mūsų kaimą atvažiavę du nepaprasti svečiai. Tai buvo Amerikos lietuvis Pranas Roženas ir kaunietis, gimnazijos mokytojas Vincas Varanius. Pr. Roženas yra kilimo iš Purvėnų kaimo Eišiškių valsčiaus. Jis Amerikon yra išvykęs prieš 30 metų. Tuomet jo kaimas dar buvo lietuviškas, dabar jau sudegėjęs. Mokyt. V. Varanius yra kilimo iš Vydenių. Jis savo kaimą rado lietuviškesnį, negu paliko. Svečiams Vydeniai tautinio susipratimo atžvilgiu pasirodė padarę didelę pažangą. Vietos jaunimas jiems padainavo daug lietuviškų dainų. Kai kurias dainas svečiai nusirašė.

Šiuos svečius vydeniečiai gražiai išlydėjo. Svečiai pasakė jiems atsisveikinimo žodį, o vydeniečiai tris kart sušuko „valio".

Plunksna.

Dunciškė. Švenčionių apskr. *Priešisto-inis kirvukas.* Šių metų pavasarį vietos gyventojas V. V. beardamas rado savo darže priešistorinį akmeninį kirvuką. Kirvukas greičiausiai iš neolito gadynės, nedidelis, apie 14 cm ilgumo. Ūkininkas šį retą radinį prašė atiduoti Lietuvių Mokslo Draugijai Vilniuje, kai tik ji būsianti vėl atidaryta.

Ėtiud.

Dieveniškis. *Užmušė moterį ir sužeidė mergaitę.* Rugpiūčio 30 dieną Dieveniškio apylinkėje staiga buvo atsiradęs nedidelis debesėlis ir pasigirdo griaustinis, kuris paliko daug žalos. Kaziulių kaimo laukuose žaibas užmušė iš Bicūnų kaimo moterį Adelę Krečienę, kuri tuo metu rovė linus. Moteris, neatgavusi sąmonės, mirė. Tuo pat metu žaibas trenkė ir į vieną mažą mergytę, bet ją tik sužeidė.

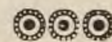
Viet.

Palūšė, Švenčionių apskr. *Peiktini reiškiniai.* Palūšės parapija yra vienų lietuvių gyvenama. Todėl seniau beveik visas jos jaunimas buvo susiorganizavęs į lietuviškas organizacijas. Atitrūkę nuo savo lauko darbų, jie tuomet lenktyniuodami švietėsi, lavinosi. Nebuvo laiko nei muštynėms, nei girtavimui. Apskritai, tuomet savišvieta ir lietuviškas organizuotas darbas taurino ir kultūrino gana sėkmingai.

Dabar, nesant tų organizacijų, yra kitaip. Pasitaiko ir muštynių. Pav., šiemet per Lauryno atlaidus Palūšėje buvo net kelios muštynės. Be to, bemaž kiekvieną sekmadienį galima matyti jaunųjų būrelius, kurie, užuot į bažnyčią ėję, pas žydą tuština „monopolkos" bonkas.

Praėjusį mėnesį šioje parapijoje vienas G. kaimo išsivertėlis taip pasižymėjo, kad apie tai nesinorėtų ir skelbti. Jis savo elgesiu skaudžiai nuskriaudė savo ir kamyno šeimas. Bet, žinoma, pats save labiausiai pažemino. Jo darbu yra pasipiktinusi visa apylinkė.

Ž.

VILNIAUS KRONIKA

Mūsų svečiai

Šiomis dienomis buvo atsilankę į mūsų redakciją iš Kauno atvykę „Lietuvos Žinių“ vyriausias redaktorius Jonas Kardelis, Kauno savivaldybių įstaigos valdininkas Leonardas Cicėnas, Klaipėdos pašto įstaigos valdininkas Edv. Karniakas ir amerikietis lietuvis advokatas Pranas Bračiulis su žmona Elžbieta. Pažymėtina, kad adv. Pr. Bračiulis 1920 metais Vilniuje organizavo Lietuvos Valstybės teismo įstaigas.

Dėl lietuvių ūkininkų ekskursijos į Lietuvą

Kiek teko sužinoti, lietuvių ūkininkų ekskursijos į Lietuvos Valstybę organizatoriai iki šiol dar nėra gavę iš vidaus reikalų ministerijos jokio atsakymo, ir todėl nežinia, ar ekskursija galės įvykti, ar ne.

Pažymėtina, kad tuo pačiu metų vietos lenkų spaudoje pasirodė žinių, kad kelionių biuras „Orbis“ Vilniuje rengiąs didelę ekskursią į Kauną. Ekskursija esą norima suorganizuoti autokarais.

Ar ši ekskursija gaus vizas, tuo tarpu dar nežinia, kaip nieko nežinia ir dėl lietuvių ūkininkų ekskursijos leidimo.

Spaudos konferencija Mokyklų Kuratorijoje

Šio mėn. 7 dieną Vilniaus Apygardos Mokyklų Kuratorijoje buvo sukviesta vietos spaudos atstovų konferencija, kuri užtruko 3 val.

Į konferenciją buvo pakviesti lenkų, lietuvių, gudų, rusų ir žydų spaudos atstovai.

Plačiau apie šią konferenciją bus parašyta kitame „Aido“ numeryje.

Sukonfiskuotas „Aidas“

Vilniaus Miesto Storastijos sprendimu, „Aido“ 37 nr. sukonfiskuotas už straipsnį „Arkivyskupo atsilankymas Gervėčiuose“. Todėl skaitytojai tą numerį gavo su plike.

Skaityklos vedėjo byla

Šiemet vasario 10 dieną Lydos apygardos teisme buvo svarstyta Vinco Staselio, buvusio Dubinių kaimo, Rodunės valsč. „Ryto“ skaityklos vedėjo byla, kurioje jis buvo kaltinamas pagal B. Statuto 93 ir 96 paragrafus. V. Staselis buvo nubaustas 3 metams kalėjimo.

Dabar teko patirti, kad V. Staselio apeliacinė byla bus svarstoma šio mėn. 21 dieną Vilniaus apeliacijos teisme.

V. Staselis, kaip ir kiti buvę Lydos apskrityje „Ryto“ skaityklų vedėjai, iš Lydos kalėjimo yra paleistas uždėjus 2.000 auksinų kaucijų.

Kandidatams į mediciną

Vilniaus Stepono Batoro universiteto medicinos skyrius skelbia spaudoje pranešimą, kad šiemet atlikę karo tarnybą vyrai gali prašymus įteikti, kad būtų priimti į medicinos skyrių, šio mėn. 26—30 dienomis. Šiems kandidatams konkursiniai egzaminai bus spalių 4 dieną. Kandidatai į formacijos skyrių turės konkursinius egzeminus spalių 3 dieną.

Dar dėl hidroelektros stoties

Jau ne kartą buvo rašyta, kad Vilniaus miesto šeimininkai yra nutarę pastatyti ant Neries upės galingą hitdroelektros stotį. Pradžioje buvo nutarę statyti Šilėnuose, paskiau susigavo, kad Šilėnuose saugumo sumetimais tokia stotis statyti esą pavojinga, ir nutarė statyti Turniškėse. Bet ir čia ilgą laiką nutarimas nebuvo vykdomas. Dabar lenkų laikraščiai skelbia, kad Vilniaus magistratas gausiąs vieną milijoną auksinų ir pradėsiąs hidroelektros stotį Turniškėse statyti jau šį mėnesį. Darbai būsią varomi taip, kad 1940 metais ta stotis jau būtų pastatyta. Jeigu iki to laiko nepavyks tai įvykdyti, tuomet būsianti padidinta ir praplėsta dabartinė Vilniaus šiluminė elektros stotis.

Žinant Vilniaus magistrato palankumą, tenka spėti, kad greičiausiai būsiąs įvykdytas šis paskutinis sumanymas.

Sentikių konferencija

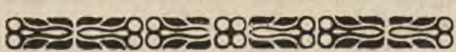
Lenkų spauda praneša, kad šio mėnesio 13 ir 14 dienomis Vilniuje įvyks tarpvalstybinė sentikių cerkvės ir jų organizacijų atstovų konferencija, kurioje dalyvaus Lenkijos, Lietuvos, Latvijos, Estijos ir Vokietijos sentikių atstovai.

Suėmė komunistus

Lenkų laikraščiai praneša, kad iš rugsėjo 5 į 6 dieną naktį neviešoji policija Vilniaus mieste padariusi visą eilę kratų. Kratos buvo daromos pas tuos, kurie įtarti komunistišku veikimu. Po kratų keliolika asmenų suimta. Tuo tarpu suimtųjų pavardės neskelbiamos.

Redakcijos atsakymai

Geniui. Laiško nedėsime: neverta su tuo žmogumi terliotis. Kas nešališkas perskaitys abi korespondencijas, tas be jokių paaiškinimų supras, kas sako tiesą.

Laiškai Redakcijai

Gerbiamoji Redakcija!

Nuolankiai prašau Gerb. Redakciją įdėti „Aide“ šį mano pareiškimą. Rugpiūčio 17 d., sunkiai susirgęs, atvykau Lietuvių Ligoninėn Vilniuje gydytis, kurioje išgulėjau iki rugsėjo 6 d. Dėlto už visus joje patirtus patogumus reiškiu didžiausios padėkos žodį Ligoninės Vedėjui Dr. V. Legeikai, Dr. Cholemui ir Dr. Chir. Malafiejevui už vykusiai man padarytą operaciją ir sąžiningą gydymą, gydytojams-asistentams P. Čibirui ir A. Valiuliui už rūpestingą manęs priežiūrą ir gerbiamosioms gailestingumo sesėlėms - sanitarėms už jų nepaprastą pasišventimą. Taip pat dėkoju visiems man patarnavusiems kokiu nors būdu, kurie rūpinosi mano sveikata ir parodė daug krikščioniškos užuojautos.

Su aukšta pagarba
kun. Pr. Čaglys.

Vilnius, 1938 m. rugsėjo 6 d.

Didžiai Gerbiamasis Pone Redaktoriau!

Išvykdamas iš Vilniaus, jaučiu pareigą, Tamstos, Pone Redaktoriau, laikraščiui tarpininkaujant, padėkoti visai Vilniaus lietuvių visuomenei, jos vairuotojams, Vytauto Didžiojo gimnazijos direkcijai, draugams mokytojams ir mano mokiniams už pagelbą, parodytą širdingumą, ką aš patyriau mokytojaudamas šešeris metus Vytauto Didžiojo gimnazijoje.

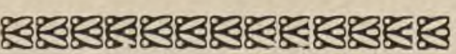
Kur likimas mane nuves — visą gyvenimą su dėkingumu minėsiu kilniąją lietuvių tautą, kuri priglaudė mane „amžiną klajūną“.

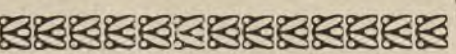
Teikitės, Pone Redaktoriau, priimti mano aukštos pagarbos žodžius.

Buvęs Vytauto Didžiojo gimnazijos mokytojas.

Liudvikas Gevisas
Dr. jur. et. phil.

Vilnius, 1938 m. rugpiūčio 29 d.

Didelės iškilmės Telšiuose

Rugsėjo 3 ir 4 d. Telšių mieste įvyko didelės iškilmės. Ten buvo atidarytos dvi parodos: Žemaitijos žemės ūkio ir pramonės ir pirmoji žemaičių dailininkų paroda. Šios parodos buvo surengtos ryšium su Lietuvos nepriklausomybės 20-ties metų sukaktuvėmis.

Žemės ūkio ir pramonės parodą atidarė žemės ūkio ministeris J. Tūbelis. Šioje parodoje buvo tokie skyriai: 1) jaunųjų ūkininkų ratelių, 2) gyvulių,) lauko ūkio, 4) pramonės ir statybos, 5) namų pramomės.

Jaunųjų ūkininkų skyriuje savo gamybą parodė 37 jaun. ūk. rateliai, iš viso 1080 narių. Jiems paskirta 10 sidabro medalių, 26 pagyrimo lapai ir 2.100 lt. piniginės premijos.

Taip pat paskirta aukso ir sidabro medaliai, pagyrimo lapai ir piniginės premijos už statybą, namų pramonę, arklius, raguočius, avis ir kt.

Žemaičių dailininkų meno parodoje buvo išstatyta keliolikos menininkų kūriniai — iš viso 115 kūrinių.

Šių iškilmių proga Telšiuose buvo surengtas literatūros vakaras, kuriame pasirodė su savo kūryba visi žymiausi Žemaitijos rašytojai ir poetai. Be to, tą pačią dieną Telšiuose atidarytos „Alkos“ muziejus, kur sukrauta įvairūs mokslo ir mano dalykai.

Telšių iškilmės turėjo didelį pasisekimą. Jos susilaukė nepaprastai daug žmonių. Buvo nemaža ir užsienio svečių.

Padidėjo Lietuvos Banko apyvarta

„Liet. Aidas“ rašo, kad paskutinių kelių mėnesių Lietuvos Banko veikla paties banko yra apibūdinama mždaug taip: banko balansas sukasi apie 215—225 mil. litų sumą, tuo būdu yra apie 10 mil. litv (3—5%) didesnis nei pernai tuo pat metu. Kovo mėn. gale, padaugėjus banknotų apyvartoje ir padidėjus rediskontui, balansas buvo pasiekęs net arti 234 mil. litų sumos. Tačiau tai buvo laikinis dalykas ir jau balandžio mėn. tie skaičiai ir balanso suma buvo nukritę iki normalios padėties.

Iš atskirų banko balanso pozicijų pažymėtina tai, kad aukso fondas yra pastovus—79 mil. litų, užsienio valiutos fondas sukosi apie 2 mil. litų sumą, vertybiniai popieriai siekė per 3 mil. litų. paskolos nuo metų pradžios padidėjo 4 mil. litų, diskontas, pradžioje metų siekęs arti 100 mil. litų. rugpiūčio viduryje tesudarė 81 mil. litų.

Rugpiūčio viduryje banknotų apyvartoje buvo 121 mil. litų prieš 113—16 mil. litų metų pradžioje ir prieš 109 mil litų praeitų metų tuo pat laiku. Einamos sąskaitos ir depozitai nuo 92 mil. litų metų pradžioje sumažėjo iki 70 mil. litų rugpiūčio viduryje.

Banko vadovybė, matydama pastovią kredito rinkos būklę ir normalią piniginės rinkos gerėjimo tendenciją, nuo antrojo pusmečio pradžios dar puse procento sumažino diskonto procentą: vietoje buvusių 5,5 įvedė 5.

Banko išduotųjų kreditų pasiskirstime verslais nėra žymesnių pakitimų. Tik kreditai bankams yra daugiau sumažėję. Žemės ūkiui antrojo pusmečio pradžioje šiemet viso kreditų išduota už 47,9 mil. litų, miškui (prekybai ir pramonei apdibti) už 4 mil. litų, pramonei už 25,4 mil. litų, laivininkystei už 1,4 mil. litų, prekybai už 13,7 mil. litų ir visiems kitiems už 5,3 mil. litų, arba procentais: žemės ūkiui išduotieji kreditai sudaro 43,9% visų banko išduotų kreditų, pramonei 23,3%, prkybai 12,5%, kredito įstaigoms 10,3%, miškui 3,7%, laivininkystei 1,3% ir visiems kitiems 4,8%.

Tautų Sąjungos Tarybos posėdžiai

Šio mėn. 9 dieną Ženevoje prasidės eiliniai Tautų Sąjungos Tarybos posėdžiai, kurie nusitęs kelias dienas.

Telegramų pranešimu, į šią Tarybos sesiją tarp kitų politikų atvyksiąs ir Anglijos užsienių reikalų ministeris Halifaksas. Jis, vykdamas į Ženevą, sustosiąs dar Paryžiuje ir čia pasimatysiąs su Prancūzijos užsienių reikalų ministeriu Bonetu, kuris irgi vyksiąs Ženevon.

Pasibaigus Tarybos posėdžiams, kitą savaitę Ženevoje prasidėsianti Tautų Sąjungos pilnumos sesija. Šioje sesijoje Lietuvos delegacijai pirmininkaus užsienių reikalų ministeris Lozoraitis. Delegacijoje dalyvaus taip pat Lietuvos pasiuntinys Varšuvoje min. Škirpa, kuris į Ženevą išvyko prieš keletą dienų.

×

Telegramų pranešimu, Anglijos vyriausybė esanti nutarusi pasiūlyti peržiūrėti Tautų Sąjungos statutą.

Kiek žydų ištrems italai

Jau buvo rašyta, kad Italijos vyriausybė yra paskelbusi kelis dekretus, nukreiptus prieš žydus.

Viename dekrete yra numatyta, kad visi žydai, atvykę į Italiją po 1919 metų sausio 1 dienos, turės išvažiuoti iš Italijos.

Dabar pranešama, kad iš Italijos turės išvažiuoti 21.000 žydų. Kadangi savo turto negalima išsivežti, tai daugumas žydų persikels gyventi Abisinijon.

Popiežius nori persikelti į Prancūziją(?)

Spaudoje vis daugiau randame žinių apie nesusipratimus tarp Vatikano ir Italijos. Šiuo metu rimčiausia nesusipratimo priežastis — vadinamasis rasizmas, kuris Italijoje visu griežtumu pradėtas taikyti žydams. Popiežius nukreiptą prieš žydus judėjimą neseniai pasmerkė, bet fašistai į tai neatsižvelgė ir vis tiek paskelbė prieš žydiškus dekretus.

Tiesa, vėliau laikraščiuose buvo pasirodžiusi žinia, kad tarp fašistų partijos ir kataliku akcijos vadų įvykęs susitarimas, bet dabar pranešama daug sensacingesniu žinių. Būtent, prancūzų spaudos žiniomis, popiežius Pijus XI esą noris išvažiuoti iš Italijos ir apsigyventi Prancūzijoje.

Gal si žinia greičiausiai nėra tikra, bet visa eilė faktų rodo, kad tarp Vatikano ir Italijos bręsta ginčas, kurio išsprendimas galis būti labai sensacingas.

KARAS ISPANIJOJE

Gen. Franko kariuomenė, kaip praneša jos štabas, slenka priekin prie Ebro upės. Čia eina smarkiausios kautynės. Nacionalistai ima daug vyriausybininkų nelaisvėn ir siunčia juos užnugarin. Šių žinių vyriausybininkai neužginčija.

Pasklido gandai, kad gen. Franko būsiąs pašalintas iš vadovaujamos vietos ir pakeistas kitu sukalbamesniu asmeniu. Tai, esą, daroma tam, kad abi kariaujančios pusės galėtų susitaikyti. Ši žinia eina iš Portugalijos ir Londone kelia nemažą susidomėjimą.

Įvairumai

Dar vienas Čanufengo kalno savininkas — Čekoslovakų legionieriai

Prancūzų laikraščio „Paris Soir“, Prahos korespondentas praneša sensacinių žinių, kad Čankufengo kalnas, kuris buvo kautynių objektu tarp Sovietų Rusijos ir Japonijos, nuo 1920 metų yra išnuomotas Čekoslovakijai. Ten pat rašoma, kad Čankufengo kalno apylinkių čekams yra išnuomota 2000 ha. Tai atsitiko 1920 metais, kai čekų legijonieriai, keliaudami per Sibirą, buvo sustoję viena proga ir Čankufengo kalno apylinkėse. Čekams kalnas pasirodė įdomus ir patogus apsistoti. Todėl jie išnuomavę ir tai padaręs to būrio vadovas Vladislovas Žokešas. Jis susitarė su Sovietų Rusijos atstovais iš kurių išnuomavo kalno žemę 99 metams. Čekai sulygę mokėti po 400 jenų kasmet. Abi pusės sutiko išnuomoti ir mokėti japonų pinigais todėl, kad japonų pinigų kursas, bent tose apylinkėse, buvo pastovus, o kitų buvo kritęs. Bet japonai labai greitai sužinoję apie naujus Čankufengo kalno gyventojus. Jie atsiuntę savo žvalgus išaiškinti, kas yra tokie čekų legionieriai. O vieną kartą Žokešas buvo net pasodintas į kalėjimą, tačiau netrukus vėl paleistas. 1921 metais Žokešas grįžo į Europą ir apsigyveno Prahoje. Jam visai neberūpėjęs kalno likimas, nors kai kurie čekų legionieriai pasiliko išnuomotose apylinkėse ir toliau vykdė tų apylinkių kolonizaciją. Sutarties nuorašas dar ir šiandien esąs viename Prahos banke. Tokiu būdu nuomos dalykas, kuris ilgą laiką neturėjo jokios reikšmės, dabar iš naujo iškilo. Čia yra daromos tam tikros išvados, kad Čankufengo kalnas ir tada priklausęs rusams, nes japonai dėl čekų su rusais sutarties tada nekėlė jokio klausimo. Taip pat ir Prahoje esą sutarties dokumentai aiškiai tvirtiną, kad Čankufengo kalnas priklausąs rusams. Todėl rusų kariuomenė, stengdamosi atgauti užimtą japonų teritoriją, ne tik kovėsi dėl tikros kalno priklausomybės, bet taip pat stengėsi atstatyti ir tikrą nuomininko būklę.

Kaip atrodo dabar Madridas

Neseniai „Pravda“ įdėjo savo Madrido bendradarbio, žinomo rusų laikraštininko Kolcovo, platesnį raštą apie Madridą. Madridas, rašo Kolcovas, yra visas barikaduotas. Visas turtas yra paslėptas požemiuose. Įėjimai į požemius nurodyti atskirais kvadratiniais ženklais. Taip pat ir kareivių būstinės yra požemiuose. Ten pat vyksta ir kareivių mokymas. Tačiau tai nereiškia, kad Madridas neturėtų ir savo gyvenimo. Kavinėse netrūksta lankytojų. Madridiečiai ten geria kavą ir valgo saldumynus. Galima pamanyti, kad viršum galvų niekada neskraido priešo lėktuvai, o tiktai paukščiai. Madrido bombardavimai yra visai paprastas dalykas. Taip pat paprastas yra ir atsišaudymas į priešo lėktuvus. Per du metus į Madridą buvo iššauta 40.000 sviedinių. Madridiečiams šaudymo atžvilgiu yra tam tikros dienos. Kai ant Madrido krinta daugiau, kaip 100 sviedinių, tai yra juoda diena, bet kai mažiau 100 sviedinių, tai šviesi. Pereitais metais Madridui kiekvieną dieną tekdavę 73 sviediniai, bet šiais metais tiktai 32. Juodžiausia diena šiais metais buvusi birželio 20, kai Madrido gatvėse ir skersgatviuose sprogo 426 priešo sviediniai. Madridas yra šaudomas sistemingai dieną ir naktį su tokiu apskaičiavimu, kad vyriausybininkai neturėtų poilsio. Sugriautų namų skaičius Madride yra gana didelis. Iš viso sugriautų namų yra apie 5.000.

„AIDO“ REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: Wilno, ul. Dąbrowskiego 5—1. Administracija priima nuo 9 iki 13 val.

REDAKCIJA gaunamus straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintų korespondencijų ir smulkesnių straipsnių redakcija nesaugo. Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams — 3 auks. Užsienyje — 2 doleriai. Atskiro numerio kaina 10 skatikų. Skelbimų kaina: tik ketvirtame puslapy 20 skatikų už eilutę.

Leidėjas ir atsak. redaktorius Liudvikas Cicėnas. „RUCH“ spaustuvė, Tatarska 6. Telef. 21-83